

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

VI. De casibus Episcopo reservatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

sublata reservatio & excommunicatio quia absolvit ab excommunicatione, quantum potuit, & hic indigebat, antequam absolveret à peccatis.

CAP. VI De casibus Episcopo reservatis.

Particulariter tractabo hic de Casibus Episcopo nostro reservatis quia ferè complectuntur eos qui in Diœcesibus aliis reservari solent. De his copiosè & eruditè librum edidit *R. D. Io. Chapeauville Leodii* quondam *Generalis Vicarius*, ego brevitati consulens, quæ magis necessaria ad eorum intellectum videntur, paucis edisseram: & aliqua addam ab illis quas tradit dissentientia, non carpens ejus doctrinam: sed quia doctrinæ & opinionum nunc receptæ Theologorum videntur magis consona.

I. Qui Episcopo reservatus numeratur, est hæresis, sed solet reservari Pontifici in Bulla Cænæ in prima excommunicatione. Ideoque sine speciali Pontificis indulto, non licet absolvere ab hæresi: sicut nec eos qui hæreticorum libros legunt. Hæc por-

ro specialis licentia impetrata est Pa-
storibus *Diœcesis Leodiensis*, per gene-
ralem illius Vicarium, & data pro qua-
tuor annis ab anno 1626, in Octob. nu-
merandis; ut quisque suos possit ab-
solvere etiam hæreticos, si modò non
relapsos, aut inquestis involuros.

Quantum ad legentes libros hære-
ticos aut eos retinentes, illi etiam ex-
communicati sunt per Bullam Cænæ;
non tamen audientes legi, aut audien-
tes conciones eorum, quod aliqui non
advertunt. Stricte enim verba Bullæ
intelligenda sunt. Vide *Navarr. Filii-*
um, & alios hanc excommunicatio-
nem, & personas in ea comprehensas,
latius explicantes. Continentur enim
in ea non solum legentes libros hære-
ticos, sed & hæreticorum receptato-
res, fautores; defensores; atq; etiam li-
bros hæreticos penes se retinentes.
Quod intelligendum est de iis, qui eos
etiam retinent, nec legere volunt, nec
aliis accommodare ad legendum, imò
etiam si ipsi illiterati sint. Tenentur e-
nim ad eos comurendos, vel deferen-
dos

dos inquisitoribus, vel tradendos illis qui habent facultatem eos legendi, vel retinendi. Ratio est, quia secundum proprietatem verborum, illos retinent; nec lex distinguit de intelligentibus, aut non intelligentibus. Et confirmatur, quia etsi ex eorum lectione ipsi infici non possunt, quia non intelligunt, attamen alii possunt, & per accidens est, si non inciderent in eorum manus. Ita Filiucius.

2. Reservatus dicitur *Apostasia*. Est autem illa triplex, à fide, à religione, ab ordine. *Prima* reservatur Pontifici sicut & hæresis, à qua distinguitur, quod sit defectio ex toto à fide, ipsam etiam Christum, Auctorem fidei & omnium credendorum, denegando. *Secunda*, cum quis deserit religionem approbatam, ut in sæculo vivat, & libertati indulgeat, reservatur Pontifici vel superioribus Religionum. *Tertia*, ab ordine dicitur, cum Clericus in sacris, vel beneficiatus in minoribus constitutus, deserit habitum clericalem cum animo vivendi laicaliter. Summ. verbo *Apost.*

3. *Est homicidium voluntarium.* Ut quis incurrat hunc casum, debet peccasse mortaliter. Vnde furiosus, mente captus, ebrius, licet occidant, non incurrunt. Similiter, qui occidit, ut vitam suam, aut proximi tueatur, aut honorem suum, aut res etiam temporales servato moderamine inculpatae tutelæ; Immo licet aliquantum illud excedat, si excessus non sit mortalis. De hac re latè Theologi 22. q. 64. Incurrit autem maritus, qui uxorem in adulterio deprehensam occidit, quia in foro poli homicida est, licet non ita censeatur in foro fori.

Queritur verò: An qui mandat, & qui consulit homicidium, etiam casum reservatum incurrat, maximè si mandatum, aut consilium non revocavit? Imò generaliter, an in sequentibus casibus reservatis mandantes & consulentes, comprehendantur; Affirmat *Chapeauville*, rationem addens, quia statutum quo maleficio puniuntur, ligat etiam mandantes, & probat *Bartholus in cap. Mulieres.* Sed hoc ge-

neratim verum esse negant multi Theologi, videri potest Sanchez de matrimonio *disp.* 49. Unde cum hæc materia sit pænalis & odiosa, non debet extendi ad illos, nisi ex verbis reservatis, aut aliundè constet. Quod etiam observant communiter Interpretes, in casibus Bullæ Cænæ. Confirmatur, quia statuta pænalia condentes, cum tales volunt comprehendi, solent adjicere: *Qui consilium, auxilium, favorem impenderit. &c.* Item. *qui per se, vel per alium id fecerit, &c.* Dices: licet in capitulo, *Si quis suadente*, solum excommunicetur percutiens Clericum, tamen consulens aut mandans etiam censetur comprehendi *re.* Id aliquos negare, inter quos *Em. S. a.* Id tamen conceditur à plerisque, sed non tam ex vi illius capituli, quam quia alia jura, sive canones eam extensionem ei adjungunt. Colligitur enim id ex capitulo *Mulieres* de sent. excommunic. & ex capitulo, *Cum quis*, eodem tit. in 6. ubi etiam ampliatur ad eum, qui ratam habet percussione

ne suo factam. Non ergo inde generaliter oportet argumentari quod notandum est ob hunc casum, & sequentes.

4. *Est injectio manuum in parentes.*

Ubi nota, nomine *manus* etiam pedes, brachia, & alias corporis partes intelligi, non enim exprimitur manus, ut excludantur reliqua membra, sed quia est instrumentum aptius, ad percipiendum. *Nota 2.* Nomine injectionis non tantum intelligitur percussio, quæ fiat manu aut pede immediate, vel per baculum, lapidem, aliudve instrumentum: sed etiam quæcumque realis injuria gravis, in corpus redundans; puta detentio injuriosa per vestem, aspersio aquæ, pulveris, sputi, &c. Ut explicant DD. interpretantes Capitulum, *Si quis suadente diabolo*, ubi agitur de violenta injectione manuum in clericos. *Nota 3.* Nomine parentum intelligi Patrem & Matrem, Avum & Aviam, & superiores ascendentes. *l. appellatione parentum, ff. de verborum significationibus.* Quæritur verò an nomine Patris & Matris. Avi &

Aviæ, hic non solum mei, sed & uxoris
meæ, intelligantur. Ita sentit *Io. Chape-
auville*. Imò nomine Patris vitricū, &
nomine Matris novercam comprehen-
dit, quia hi eorum locum tenent, & of-
ficio funguntur. Sed hoc in dubium re-
vocari potest, quia casus reservati stri-
ctè sunt interpretandi, atque ita in du-
bio non præsumitur reservatio: licet
ergo percussio horum gravis sit, & in
confessione explicanda, sicut etiam fra-
tris aut sororis percussio, avunculi aut
materteræ specificanda venit; non cen-
setur tamè adjuncta reservatio quam-
vis quandoq; lato vocabulo parentum
accipiantur. Probabile etiam est, eum
qui mandat aut consulit parentem suū
percuti, non incurrere, ob rationem
dictā paulò suprā de homicidio; quod
est iterum contra *Chapeauvillam*. Non
incurrit etiam ille qui verbis injurio-
sis, maledictis, minis, metu incusso,
parentem affligit, quia reservatio in-
telligitur de injuria reali in corpus
redundante. Non etiam is qui injicit
manus in Patrem sævientem, & sibi
mor-

inortem intentantem, si adhibeat moderamen inculpatæ tutelæ; hoc est si nihil agat, nisi quod necessarium est ad evadendum.

§. *Machinatio in mortē conjugis.* Ubi per machinationem, non intelligitur sola voluntas moliens & volvens aliqua in alterius necem, sed debet in externum opus prodire, ita ut machinari hic propriè sit per dolum & astutiam, aut artem, sive ingenium malitiosum aliquid facere, quò mors cōjugis sequatur. Hinc sequitur, illum qui uxorem verberat graviter, aut etiam vulnerat, non propriè hunc casum incurere: quia non censetur machinari, qui aperte & ut loquuntur Jurisperiti, de plano cum conjugē agit. Si quis tamen cultrum, aut pugionem sub cervicali abscondat, quo illam dormientem jugulet, etiamsi postea non faciat, censetur machinari in ejus mortem. Item si miles ducat eam secum ad castra, vel loca hostium periculosa, eo animo ut occidatur. Item si quis uxorem valetudinariam continuò va iis

divexet modis, ut mortem ejus accelleret. Est verò hic idē de uxore & marito iudicium. Cæterum advertendum est; si maritus aut uxor machinetur in mortem uxoris, ut cum alia persona contrahat, quæ etiam huic machinationi cooperetur ad eundem finem, tunc oriri impedimentum dirimens, respectu talis matrimonii: quod si maritus solus vel uxor, insciã persona cū qua cupiunt jungi, id faciunt, jam nascitur impedimentum impediens contrahendum, sed non dirimens contractum, c. *Admonere* 33. quæst. 2.

6. *Est veneficium.* Sumitur veneficium aliquando generaliter, ut significet idem quod maleficium, estque superstitionis species, quã quis alteri nocet; inde sagas, & veneficas vocantur aliquando specialius, pro crimine quo quis veneno alium necat, aut ejus valetudinem offendit. Hoc posteriori modo hic accipitur, quia distinguitur contra maleficium & ligaturam. Hunc ergo casum incurrunt, qui herbis venenatis, aut pharmacis, alterius necantur

aut

aut valetudinis læsionem procurant. Videtur autem de facto sequi debere læsio, ut peccatum sit reservatum, quia reservatio solet intelligi de actu perfectè consummato.

7. *Est maleficium.* Est autem maleficium hic, superstitio, quâ quis alteri nocet, quod commune est sagis & magis; ac juvenibus etiam quibusdam, qui pacto quidam diabolico, Matrimonii actum impediunt in noviter conjugatis, de qua re vide quæ dixi super primo præcepto. Hunc ergo casum incurrunt non solum sagæ, quæ sub lecto, aut sub limine domorum aut stabulorum, aliqua abscondunt ad nocendum, vel dum grandines, fulgura, tonitrua procurant, ut segetes lædant; sed etiam illi juvenes qui philtrum vel poculum amatorium propinant, ut amorem inordinatum alicujus personæ attrahant. Arque etiam puellæ, quæ quandoque cibum vel potum menstruis suis commixtum juvenibus exhibent, adhunc effectum, vel hunc, vel saltem præcedentem casum

sum

sum incurrunt, si de facto læsio sequatur. Si iterum quæras hic, an qui hæc efficaciter consulunt, incurrant? Resp. ut supra in aliis casibus, probabile esse quod non. Quæ autem observanda sint circa maleficiorum absolutionem, v. apud Joan Chapeauvillam, utiliter pro his qui sagas, quæ ad mortem ducuntur, debent audire in Confessione, hæc docentem.

8. *Est incantatio.* Dicitur autem incantatio, cum quis verbis aliquibus aliquid supra naturam agit. Fitq; duobus modis: *Primò*, verbis profanis expressam vel tacitam dæmonis invocationem continentibus. *Secundò*, verbis sacris, quibus superstitiosa miscentur; hoc autem multipliciter potest deprehendi. 1. Si adhibeantur dictiones nihil significantes, aut certè nihil ad propositum, aut nomina ignota, præsertim Angelorum. 2. Si miscantur falsa, ut quod Christus spasmus habuerit, vel febres, vel alia apochripha & incerta. 3. Si addantur certæ figuræ, circuli, characteres, præter si-

gnun

gnum Crucis. Item circumstantiæ nihil ad rem, v. g. debere esse scripta manu sinistra, vel in tali charta, aut tali die & hora 4. si ex verbis sacris expectetur aliquis effectus vanus. Nam Deus non operatur ad vana, sed potius Dæmon gaudens se rebus sacris honorari, 5. Si verbis clarè recitandis addantur alia, ad aurem hominis ægri vel bruti suggerenda. Excusari autem quis posset, tum à reservatione, tum à mortali si nesciens esse dæmonis invocationem, putabat, se dare operam rei licitæ. Quod locum habet frequenter in idiotis, quamdiu non sunt moniti. Non incurrit etiam, qui adhibet medicamenta naturalia, puta herbas virtutem habentes ad sanitatem pecoris vel hominis, licet aliquas orationes certo numero recitet, cum aliqua superstitione, sive vana observantia, puta diminuendo numerum de die in diem. Non quidem vi præcisè harum orationum operari volunt tales, sed vi naturali herbarum, seu medicamentorum: orationes verò adjungunt tam-

tam-

tamquam rem Deo commendantem, sed cum vana observantia. Tunc autem non censetur proprie incantatio, quamvis sit superstitio; sed non omnis superstitio est reservata. *Observandum* verò cum absolvitur aliquis his incantationibus deditus, an non habeat libros magicos incantationes continentes, quia illis reventis absolvi non debet. *Observandum* etiam an has incantationes, vel maleficia non docuerit alios; quia debet hoc specificare, si possit, eos à similibus avertere teneatur: imò si malefici sint aut mali, superioribus accusare. *Observandum* denique an in pactis his cum dæmonæ, non habuerit errorem in mente, puta credendo quod dæmon divinitatem habeat, quod Sacramenta nullius sint efficaciam, quod dæmonem oporteat adorare, quod res sacræ vel verba vim habeant ad maleficia perficienda. Nam his posset hæresis reservata Pontifici immisceri, maxime si sit pertinacia adjuncta. Neque tamen statim omnes magi aut sagæ, quæ pactum habent

vent cum dæmone, aut abutuntur Sa-
 cramentis, aut dæmonem adorant, hæ-
 resim incurrere judicantur: quia id fre-
 quenter fit ex passione, & ut dæmoni
 placeant, vel alia ex causa, non autem
 ex errore intellectus in fide.

9. *Est procuratio abortus.* Est autem
 procurare abortum, studiosè hoc age-
 re, sive per se, sive per alium, ut fœ-
 tus ex utero præmaturè ejiciatur;
 quod fit variis modis, potionibus, me-
 dicamentis, venenis percussionibus,
 saltationibus, magnis itineribus, oneribus,
 vel laboribus gravibus mulieri
 prægnanti impositis, & aliis modis
 nobis incognitis. Incurritur verò hic
 casus, sive fœtus sit formatus, sive in-
 formis, sive animatus, sive inanimat⁹.
 Si tamen animatus fuerit fœtus, hoc
 homicidiū est, & incurritur irregularitas.
 Incurritur quoq; ab omnibus illis, qui
 huic rei cooperantur, mandando, con-
 sulendo, inducendo, potionem confi-
 cendo, confectam proponēdo, &c. ita
 ut plures personæ huic rei sese immi-
 scentes, non solum peccēt mortaliter,
 sed

sed

sed & involvantur casu hoc reservato. 10.
 Sic si contingat, quod Mater procuret
 hoc per ancillam, ancilla per Medicum
 & Pharmacopolam, omnes incurrunt.
 Debet autem de facto sequi abortus,
 quia reservatur actus exterior cum
 effectu. Incurrit etiam hunc casum
 mulier, quæ experta est ex oneris ali-
 cuius impositione se solitam abortum
 pati: & vir qui ex gravi percussione u-
 xoris prægnantis prævidere potest id
 fecuturum, quia censentur hi causa ab-
 ortus, ponentes enim actionem ex qua
 sequi solet, licet non directè, tamen
 indirectè illum abortum voluisse cen-
 sentur. Adverte etiam olim, per Six-
Quintum hunc casum cum ex commu-
 nicatione annexa Summo Pont. fuisse
 reservatum, adjunctis gravissimis pæ-
 nis; sed per successorem ejus Gregorium
 14. in Bulla, Sedes Apostolica dicitur
 quod quilibet Confessor ab ea possit
 absolvere, modò sit deputatus specia-
 liter per loci Ordinarium. Unde hanc
 excommunicationem Papa Episcopo
 reservat.

10. *Est oppressio prolis.* Additur in qui-
 busdam Dioccesibus *etiam ignoranter*
facta. Sic enim habet Synodus Namur-
ensis. Pro qua re *nota* ignorantiam di-
 cendi in eam quæ invincibilis est, & eã
 vincibilis dicitur. Invincibilis di-
 citur, quando quis adhibet diligen-
 tiam omnẽ, quam prudentes spectatã
 conditione personarum, locorum, &
 circumstantiis, adhibere solent,
 & hæc facit involuntarium. Alia dici-
 tur vincibilis, quando quis non adhi-
 bet diligentiam quam potest & debe-
 t, & hæc licet aliquando minuat ra-
 tionem peccati, quando non est affe-
 rata, non tamẽ tollit totaliter rationẽ
 voluntarii. Censetur enim indirectẽ
 voluntaria, quatenus homo negligit adhi-
 bere diligentiam, quam potest & debet,
 per consequens effectus etiam est in-
 directẽ volitus. *Nota 2.* in actionibus,
 quæ ex natura sua nõ sunt periculosæ,
 sufficere adhibere diligentiam, quæ re-
 gulariter ab omnibus adhiberi solet,
 qui modo consueto pulsat campa-
 nam, non censetur reus negligentia, si
 illa

illâ cadente mors alicujus sequatur. In actionibus autē quæ ex sua natura periculum afferunt, non cēsetur quis adhibere sufficientem diligentiam, nisi pro ratione periculi, personarum, locorum, multam & variam adferat circumsp̄ctionem. Sic in casu nostro, in eodem lecto secum collocare tenerum infantem. opus est naturâ suâ periculum oppressionis continens: quia cum dormientes non simus Dominæ actionum nostrarum, facile fieri potest ex agitatione brachiorum, pedum, & corporis volutione, ut infans suffocetur, cum sibi cavere non posset. Itē facile ex lecto decidere potest, si angustus sit & altus. Hinc in talibus casu, multam diligentiam adhibere opus est, & circumsp̄ctionem, ut sufficientem quis dicatur adhibuisse. Debet enim prævidere num soleat agitari, num cubile sit angustū, & alia quæ causam suffocationis possunt præbere. Unde secum collocare infantem, nisi si omnes istæ circumstantiæ adfuerint, videtur mortale contra curam, quam tenet

tenentur jure divino & naturali de pro-
 libus Parentes habere. Ex his ergo sa-
 tis intelligitur, rectè in aliquibus Diœ-
 cesibus reservari oppressionem etiam
 ignorantem factam; quia facilè contin-
 git ignorantiam illam esse valde cul-
 pabilem, ob multam circumspectio-
 nem adhibendam, Aliàs si constat il-
 lam oppressionem esse tantùm venia-
 tem ob ignorantiam, etiam sequitur
 non esse reservatam.

Porro hunc casum videntur incur-
 rere, qui proles ex fornicatione natas
 in sylvis, agris, aut locis publicis ex-
 ponunt: si contingat eas à feris, porcis,
 canibus, aut frigore enecari: quia po-
 terant & debebat hoc periculum præ-
 videre. Aliud foret si in Hospitali pue-
 rorum eas deponant, aut tuto loco.
 Innotuit Cajet. & Armilla, v. *Adulterium*,
 c. 17. existimant eos in hoc
 non peccare, quia talia Hospitalia ad
 hoc sunt instituta. Tenentur tamen
 Parentes, si divites sint, saltem secre-
 tario expensas solvete, & curare prolem
 suo tempore instrui. Quod si quæ-
 ras,

ras,

ras, an tales expositi infantēs habē-
di sint pro illegitimis? Resp. probabile
esse quod non, quodque tales possint
se gerere pro legitimis etiam ad susci-
piendos Ordines sine dispensatione?
quia in dubio nemo jure suo privan-
dus venit. Fieri autem potest, ut puer
exponatur propter paupertatem pa-
rentum, qui à legitimis sit conjugibus.
Et hæc est sententia multorum, quos
refert, & sequitur Suarez, agens de ir-
regularitate illegitimorum.

Quod autem Io. Chapeauville infi-
nuat hunc casum incurrere nutrices
pueros sibi commissos culpā vel ne-
gligentiā morali opprimentes, non est
certum, & negari potest, quamvis al-
terum casum quo reservatur homici-
dium, possint incurrere. Ratio est, quia
oppressio prolis propriē videtur dici,
quæ à Parente fit, hoc est, propriæ pro-
lis enecatio seu suffocatio. Unde in aliis
quibus Diocēsis (ut in Namurcen-
si) explic. gratiā adjicitur hæc particu-
lar, *Oppressio prolis à parentibus facta.*

II. *Est stuprum seu violenta virginis*
actio

Defloratio. Unde adverte hic stuprum non largè sumi, sed strictè, ut speciem constituit luxuriæ à reliquis distinctam. Est autem sic propriè stuprum, quando fit violatio virginis, ipsâ omnino invitâ; ita ut dicat supra fornicationem injuriam in puellam, quâ per vim, integritas corporis ei adimitur. Differt à raptu, quod raptus vim includat, quâ puella abripitur à domo sua, vel paterna, & locum potest habere in corruptata; stuprum autem tantum in integra, potestque fieri sine omni raptu ut & raptus potest fieri sine violatione. Ex his patet non incurrere hunc casum, si virgo consentit, licet multis blanditiis, præci busque impotente sollicitata, atque etiam promissis allecta. Quod est contra id quod tradit *Chapeauville*, explicans hunc casum. Ratio est, quia non dicitur propriè & strictè defloratio violenta, quando solum preces, aut illecebræ, aut promissa interveniunt, quia tunc non est strictè loquendo vis, siue violentia vera. Aliud foret, si conjunctæ

L I fuerint

fuerint minæ, aut metus reverentialis: quia fortè urgebatur minaciter, cui ipsa subdita est tamquam Domino, aut Superiori, qui potest graviter nocere; tunc enim moraliter vis censetur. Vide de hac re *Less. de jure & just. l. 2. c. 10. d. 1. & 2.* ubi etiam docet cum *Sot. & aliis*, cogitationes seu delectationes morosas in virgine, & in adolescente circa virginem, & si sint peccata mort. non habere tamen specialem malitiam mortiferam supra alias delectationes morosas, nisi conjunctæ sint cum voluntate inferendæ violentiæ. Unde juvenes in confessione non tenentur dicere, cogitavi de virgine, dum delectarer in me carnaliter; & sic nec confessorius tenetur id interrogare. Multò minus tenetur puella delectationem passa, aperire quod non sit virgo: quia sic teneretur peccatum præcedens iterum aperire, quod tamen jam clavibus subjecit, hoc verò nimis onerosum foret.

Incurrere verò videretur hunc casum ille, qui sponsam de futuro ante ma-

tring-

rimonium ad copulam induxit, timore illi incusso per minas, quod nisi consentiret, aliam de facto duceret : quia tunc in jure censetur violentia ob metum incussum & minas.

Quæres, ad quid teneatur deflorator? Resp, si virgo liberè consensit, ad nihil tenetur, quia volenti non fit injuria, nec tunc est propriè stuprum. Si vi, fraude, aut fallaci promissione sit inducta, tenetur primò ad conjugium, si promisit, 2. ad reparationem damni ex stupro, quantum æstimabitur arbitrio boni viri. 3. ad dotem, si judex ad id eum condemnarit. Vide latius *Less.* loco citato.

12. *Est raptus* Dicitur autem raptus, ablatio quâ fœmina violenter, contra suam voluntatem aut illorum sub quorum potestate erat (v. g. Parentum, Curatoris, Sponsi) de uno loco trahitur ad alium, sive ad copulam tantum carnalem, sive etiam ad ducendum in uxorem. Hinc sequitur primò si puella sine vi, pretio, aut blanditis inducta : sequitur sollici-

rantem nescientibus parentibus, non esse propriè raptum. Si tamen vis adhibeatur, licet ipsa non sit invita, sed tantum parentes quibus subest, tunc est verè raptus, & incurritur hic casus. Sequitur secundò, si vim virgini intulit, sed à loco non abduxit, non est raptus, sed stuprum, ut suprà dixi. Quod est iterum contra tradita à *Chapeauville*, sed communior sententia & verior distinctio ita tradit. Sequitur tertio non incurritur illum, qui virginem quam sibi per verba de futuro desponsavit, per vim abduxit è domo paterna, & rem cum ea habuit; si aliter non poterat eam habere, quia licet peccatit deflorando, hoc tamen in jure non vocatur raptus, eò quòd ex desponsatione aliquid juris ei competebat, ut notat D. Thomas & Theologi; sed de hac re plura in Tract. de Matrimonio, Hoc solum adverte, quod per Trident. raptor incurrat excommunicationem, sed nulli est reservata.

13. *Est matrimonium contractum post votum castitatis, aut in gradu prohibito scienter,*

scienter, vel priore uxore adhuc vivente:

Tres autem casus hic reservari cōsentur, sive tria peccata illicitè contrahentium matrimonium. *Primò* quidem, si quis contrahat post votum castitatis, idque intelligendum, sive simplex sit, sive solemne, est enim utrobique grave peccatum. Quod si quis post votum simplex castitatis contrahat, valet quidem matrimonium, talis tamen non potest petere debitum, nisi Episcopus dispenset. Deinde mortuâ uxore, non potest aliam ducere sine dispensatione: quia votum non fuit sublatum per matrimoniū, sed solum ejus executio ex aliqua parte impedita, quia tenebatur debitum reddere. Adde, quod qui contrahit cum illa persona, quam scit emisisse votum castitatis, etiam peccat mortaliter, quia participat de peccato; nō tamē privatur jure debitū exigēdi.

Porro non incurrit hunc casum; qui contraxit post votum non nubendi, aut post votum ingrediendi Religio- nem, vel Ordines Sacros suscipiendi. In his enim omnibus licet peccatum

interueniat mortale, non est tamen effractio voti castitatis: quia qui uouet Religionem ingredi, aut Ordinem Sacrum, non statim obligat se ad castitatem, aut alia onera talis status. Quod si quis emiserit votum castitatis ante annos pubertatis, & dubitet, an sufficientem habuerit usum rationis quando uouit; in tali casu iudicandum esse pro parte uouentis multum tenent cum Soto, atque ita talis contrahens non incurreret hunc casum, sequendo opinionem probabilem.

Secundo hic reservatur, si quis contrahat matrimonium in gradu prohibito scienter: Estque annexa excommunicatio, si contrahatur in gradibus prohibitis consanguinitatis vel affinitatis Clem. 1. de consang. sed non est reservata. Quinam autem sint gradus prohibiti, explicantur in Tractatu de Matrimonio.

3. Reservatur hic, si quis priore uxore uivente, contrahat, scienter nimirum: quia contrahere ignoranter, etiam si ignorantia non sit omnino inuincibilis.

cibilis ; excusat saltem adhuc effectum, ut quis non subiaceat reservatio- ni. Debet verò conjux, ut tutâ cōscien- tiâ possit contrahere, sibi persuadere mortem conjugis, non ex levibus conjecturis, sed ex certis moraliter ar- gumentis. Qualia esse solent in hac materia. Primum, si afferatur certum nuncium mortis. Secundum, si fama est publica & communis. Tertium, si subsint vehementia omnino indi- cia, quæ faciant omnino probabilem fidem. Nec erit semper expectandum post septem annos, ut videtur insinua- re cap. in præsentia de Sponsalibus. Hoc enim postea mitigatum est per Innocentiū 3. c. finali, ubi dicit *Tamdiu alteruter conjugum expectetur, donec de ejus obitu verisimiliter presumatur.* Ita- que sufficiunt indicia verisimilem fidem facientia & in hac stari potest prudentium arbitrio, Pastoris, Confes- sarii, & similibus.

Quæres, cum hic expressa mentio fiat de viro aliam uxorem ducente, an reservetur peccatum, si uxor alium vi-

rum ducat: & videri potest quod non,
quia odia & pænæ restringi debent,
nec extendi ultra suum casum. Proba-
bilis tamen est quod sic, quia teste
Navarr. c. 22. n. 74. & Soto in 4. d. 37. in
correlativis, in quibus est eadem ratio
& idem jus suadet, exceptionem pati-
tur illa regula juris. Eadem autem imò
major ratio suadet, idem hic dicendum
de uxore, quod de marito; quia longè
turpius est unam mulierem habere duos
viros, quàm unum virum duas mulieres.

14. Est incæstus cum consanguineis,
aut virgine sacra, seu moniali profes-
sa. Incæstus est carnalis commixtio
cum consanguinea vel affine usque
ad quartum gradum. Ad propriè
dictum autem incæstum requirunt
Doctores, ut sit perfecta & naturalis,
hoc est, in vase debito facta commix-
tio. Unde per tactus impudicos, aut
per effusionem seminis extra vas, aut
per nefariam seminationem contra na-
turam non propriè dicitur incæstus, i-
deo que nec hic esset reservatus. Dein-
de nota, non reservari hic omnem in-
cæstum,

castum, sed solum illum qui cum consanguineis impletur, & id intellige ad quartum gradum inclusivè In *Diœcesi Namurcensi* reservatur tantum cum consanguineo, in primo aut secundo gradu, sed & adjicitur reservatio incestus cum affine in primo etiam & secundo gradu. Hæc autem oriri etiam potest ex fornicaria copula. Vnde qui cognoscit sororem aut cognatam germanam illius, quam antè carnaliter cognoverat, incurrit casum illic reservatum. In hac autem *Diœcesi* cum expressè fiat mentio de consanguineis, strictè intelligendum est; ita ut copula cum affinibus non censeatur reservata. Adverte tamen, licet incestus cum consanguinea sit gravior, quam incestus alicujus cum affine sua, sive uxoris suæ consanguinea; tamen hic posterior incestus peculiare habet effectum à jure. *Primo*, quod impedit petitionem debiti 2. quod non possit ducere aliam sine dispensatione, quia est impedimentum non quidem dirimens, sed tamen impediens contrahen-

trahen-

trahendum Matrimonium, ut habetur c. de eo qui cognovit consanguineam uxoris. Verum cum hæc pœna passim ignoretur ab occultis istis incautos & cum ad pœnitentiæ forum sacramentale accedunt frequenter non sit spes fructus si moneantur de non petendo debito, expedit plerumque eos in bona fide relinquere, cum per ignorantiam possint excusari.

Reservatur hic etiam incestus cum Sanctimonialibus, quod intellige cum Sãctimoniali in Ordine aliquo approbato professa, quod peccatum dicitur incestus reductivè. Nota verò, quod si admittatur hic incestus intra septa Monasterii; incurri excommunicationem Papæ reservatam, per Gregorium 13. anno 1575. Idibus Iulii.

15. *Casus, Concubitus contra naturã, puta sodomia & ejus generis graviora crimina.* Pro explicatione certum est primò non incurere illum qui procurat pollutionem, etiam operã alterius adhibitã per tactus, vel alio modo. Licet enim graviùs peccet participando

in alterius peccato, non est tamen propriè concubitus contra naturam. Certum est secundò, incurri hunc casum, si duo ejusdem sexus commiscantur, masculus cum masculo, aut fœmina cum fœmina. Sed quæritur, an si mulier à viro præposterè cognoscatur, puta uxor à marito extra vas debitum, incurratur hic casus? Respondet *Chapeauville*, non incurri, quia licet sit, inquit, concubitus contra naturam, non est tamen propriè loquendo sodomia, aut peccatum illa gravius. Requirit enim ipse ad Sodomiam, ut sit diversitas sexus, ut scilicet vir cum viro, vel mulier cum muliere carnaliter commisceatur. Hæc responsio probabilis est, & fundata in *Divo Thoma*: atque certum est maiorem deformitatem contineri ratione circumstantiæ ejusdem sexus, quàm quando fit carnalis commixtio contra naturam cum diverso sexu. Passim tamen Doctores hunc concubitum contra naturam præposterè, & extra vas cum diverso sexu, vocant etiam Sodo-

Sodo-

Sodomiam; ut videre est apud *Casus*
in Sum. v. Sodomia, Sá v. Luxuria, Less.
lib. 4. c. 3. dub. 13 Covar. de Sponsal. 2.
cap. 7. Vnde existimarent hi, sic pec-
 cando incurri hunc casum. Certum
 est tertio incurri hunc casum per pec-
 catum bestialitatis, ad quod reducitur
 concubitus cum dæmone in assumpto
 corpore, sive sit succubus, sive incu-
 bus; sive corpus humanum assumat,
 sive belluinum: & hic præter defor-
 mitatem luxuriæ involvitur scelus
 societatis cum dæmone, Certum est
 quarto non incurri hunc casum, si non
 sit tanta perversio in modo concubi-
 tus, ut impediatur conceptus. Licet e-
 nim aliqui modi monstruosi reperian-
 tur, etiam inter conjuges; tamen si se-
 men in matrice effundatur, non dicitur
 concubitus contra, sed præter na-
 turam. Imò inter conjuges non cen-
 sentur peccata mortalia. De penis
 Clerici Sodomitæ, vide *Navarr. c. 27.*
 num 249. & *Chapeauville* hic.

16. *Est falsitas circa monetam.* Intel-
 ligitur verò falsitas hic, immutatio

veritatis cum dolo, & detrimento ali-
 cuius : & ita, ut quis falsarius monetæ
 dicatur, requiritur ut immutet ejus
 substantiam, vel pondus, vel formam,
 idque dolosè, & in damnum vergat a-
 licujus. Vide Sylvestr verbo *Falsarius*.
 Est ergo hoc peccatum injuriosum
 vergens in injuriam Principis, proxi-
 mi, ac Reipublicæ, ideoque merito
 reservatur. Peccant itaque, & incur-
 runt hunc casum, qui ob lucrum u-
 num metallum substituunt, pro alio,
 aut justum metallo pondus subtra-
 hant, aut monetam sine jussu Princi-
 pis cudunt, & caractere Principis si-
 gnant, licet illa in pondere & ubi-
 quantia justa sit. Character enim ta'is
 est falsus, significans auctoritate Prin-
 cipis monetam eusam, quod falsum
 est: illi tamen qui monetas exuberan-
 tis ponderis circumcidunt, si justum
 pondus relinquunt, non incurrunt;
 quia non censentur materiam, aut pō-
 nus, aut formam falsificare. Peccant
 tamen, quia usurpant sibi privatâ au-
 thoritate, quod ad Principem, aut mo-
 neta-

netarium ejus spectat; ideoque illi ad restitutionem possent obligari, si res esset notabilis. Principes vero qui se probant monetam justam, ut vili pretio emant, & inde aliam fabricent, licet hunc casum proprie non incurrant, tamen quandoque à fraude non excusantur. Vide de hac re Chapeville hic.

Non incurrunnt etiam hunc casum, qui recipientes falsam monetam pro vera, illam postea scienter obtrudunt aliis. Cum enim nihil mutant de veritate materiae, aut formae, aut ponderis, non dicuntur falsarii; quamvis peccent mortaliter, si summa sit notabilis. Nec excusantur, quod talem acceperint; quia illorum error alteri nocere non debet.

17. *Est falsitas circa literas alicujus Prælati inferioris Papa.* Dicitur verò crimen falsitatis circa eas committere qui dolosè veritatem illarum immutat: quod potest fieri vel addendo, vel demendo, vel novas effingendo, vel sigillum adulterando. Prælati autem hic dicitur, Episcopus, Archidiaconus,

nus, Decanus Cathedralis Ecclesiæ,
 & similes, qui habent jurisdictionem
 coercendi per pœnas & censuras. In-
 currunt ergo hunc casum, qui litteras
 Episcopi, aut Archidiaconi, com-
 mendatitias aut dimissoriales, aut
 provisionales beneficii, vel similes a-
 licui ex dictis vitiant cum dolo, aut
 sigillum effingunt, si illis litteris u-
 tantur. Si enim non utantur, sed cave-
 ant ne cuiquam damnum, aut interesse
 per illas inferatur, non censetur falsi-
 tas strictè accepta committi, quæ so-
 let describi a Canonistis, *Immutatio*
veritatis cum dolo, & injuria tertii. Nō
 incurrunt verò hunc casum, qui obti-
 nent litteras falsa narrando, aut alieno
 nomine quod falsò sibi imponunt, li-
 cet eas impetrent ab Episcopo, vel a-
 liis Prælati, quia etsi hi mendaces sint
 & falsi, non tamen dicuntur *falsarii lit-*
terarum Episcopi vel Prælati. Item si
 quis utatur litteris falsis, si eas ipse
 non falsarit, non incurrit. Item qui
 punctum inordinatè appositum radit,
 aut distinctionem male scriptam cor-
 rigit,

rigit, aut punctum omissum pro claritate majore adjicit, non censetur falsare. Si tamen immutetur sensus verborum, quod fieri potest etiam solius puncti adjectione vel detractio, incurritur falsitas. Addit *Chapeauville*, illum qui mutat in litteris, quæ prius erant in sua supplicatione expressa, si per errorem Notarii, vel scriptoris fuerint variata, non incurrere falsitatem. Exemplum ponit: Porrexit aliquis supplicationem Episcopo, quæ petebat sibi dari licentiam excipiendi confessiones, & simul absolvendi à reservatis in foro conscientiarum: utrumque concedit Episcopus; non exprimitur autem in litteris ejus, nisi facultas excipiendi confessiones: non incurrit hunc casum si ascribat, *Excipiendi à reservatis*, prout continebatur in sua supplicatione signata. Hoc verum videtur in foro conscientiarum, nam in foro exteriori esset præsumptio contra. Caterum ideo reservatur falsitas circa litteras Prælatorum inferiorum, quia circa litteras Papæ

est excommunicatio in *Bulla Cane*,
 Quod verò iterum hic comprehendit
 vult consulentes & mandantes *Ioann.*
Chapeauville, non assentior, quia hoc
 non exprimit casus. Unde cum in *Bul-*
la Cane etiam illi non exprimantur,
 docent Theologi eos etiam non com-
 prehendi, qui consulunt aut mandant
 falsitatem fieri circa litteras Papæ stri-
 ctè enim sunt intelligenda statuta pæ-
 nalia. Non nego tamen eos incurrere
 excommunicationem, sed nemini
 reservatam, propter cap. *Ad falsario-*
rum, de crimine falsi, ubi expressè di-
 citur: *Qui per se, vel per alium, vitium*
falsitatis exercent.

18 *Est perjurium solemne.* Perju-
 rium dicitur iuramentum carens ve-
 ritate, quando Deus invocatur ut te-
 stis falsitatis. Est verò solemne quod
 fit super re sacra, ut tactis Evangeliiis,
 aut cruce, aut tangendo pectus Sacer-
 dotale. *Item* quod fit coram Notario,
 aut testibus digitorum elevatione
 Hinc incurrit hunc casum, qui in ju-
 dicio in testem vocatus, solemni jura-

mento affirmat esse verum quod scit, aut dubitat esse falsum. Item qui à iudice servato juris ordine, interrogatus medio solemni juramento, non fateatur verum, vel non accusat quos tenetur, & similia. Hinc patet valde frequenter hunc casum incurri, propter tribunalia nostra, in quibus frequentissimè juramentum solemne defertur, & à parum timoratis litigantibus violatur. Sic ordinariè juramentum calumniæ defertur, quod juxta *Glossam in cap. 1. de Iuram.* calumniæ hæc quinque continet. *Primò*, putare se bonam causam tueri. *2.* se interrogatum à Iudice, veritatem non celaturum. *3.* scienter falsas probationes se non adhibiturum. *4.* se litem fraudulenter non prorogaturum. *5.* se nihil promississe, vel deinceps promissurum alicui causâ litis, nisi quod iura permittunt. Hæc *Glossa*. Si hæc sunt omnia semper juranda, dum defertur calumniæ juramentum, quotus quisque est litigantium, qui omnia ista præstet passim levant digitos coram Notariis

riis so
exige
an ver
intelli
dendu
naliur
solum
to quo
exigu
Qu
reserv
Chape
vari.
mover
etiam
tra co
Pastor
tamen
rium,
tatem
super
quod
Prout
chiali
prie e
juram

riis solemne juramentum calumniæ exigentibus ante litem, & nesciunt an verum jurent, an falsum, nec satis intelligunt suum juramentum. Videndum tamen juxta praxim Tribunalium, an omnia dicta requirant, an solum eorum aliqua, in eo juramento quod liti prærequirunt, aut in lite exigunt.

Quæro hic, an omne perjurium solenne reservetur, an etiam promissorium? R. Chapeauville omne perjurium reservari. Hic tamen gravis difficultas moveri potest, quia sic adulterium etiam esset reservatum; quod est contra communem praxim, & sensum Pastorum hujus Diocesis. Adulter tamen violat juramentum promissorium, quo solemniter promisit fidelitatem conjugi, idque cum juramento super baptismo suo, & super jure quod præten dit ad regnum Dei, &c. Prout habet forma solemn is in Parochiali nostro præscripta. Atque proprie etiam perjurus dicitur, qui fidem juramento firmatam violat. Hæc dif-

ficultas quomodo solvatur, non vi-
 deo, nisi dicendo non reservari omne
 perjurium, sed solum juramentum il-
 lud, cui deest veritas præsens, sine quo
 quis sciens & volens falsum confir-
 mat: atque conjux dum jurat, testem
 adhibet Deum, quòd animum habeat
 integre servandi fidelitatem, ideoque
 sciens & volens non confirmat fal-
 sum, nec illi deest veritas præsens.
 Deest tamen veritas futura, si postea
 fidem violat, ad quam servandum se
 obligavit. Inter perjuria autem pri-
 mum locum obtinet illud quo quis
 sciens & volens falsum confirmat: De-
 inde illud quo quis fidem juramento
 firmatam frangit. Ideoque posset pri-
 mum reservari tamquam gravius, &
 non secundum. De qua re tamen non
 determino, sed lubens audirem de hac
 difficultate, quam de adulterio mo-
 veo. Resp. DD. Examinatores Synoda-
 les, quorum est hæc clarius explicare
 & interpretari.

19. *Est blasphemia publica & enormis
 in Deum & Sanctos. Publica dicitur
 blasphem*

blasphemia, quæ fit coram tota vel ma-
iori parte vicinæ, vel congregationis
alicujus sive collegii, in quo saltem
decem reperiantur, inquit Panormi-
tanus, & alii ex eo. *Enormis* verò bla-
sphemia quæ fit dicenda, non ita præ-
cisè definiri potest, sed arbitrio pru-
dentis viri debet judicari, considerato
objecto blasphemix, modoque bla-
sphemandi; quia quandoq; fit cum af-
fectu detestandi vel irridendi Deum,
vel Sanctos, aliquando autem ex pas-
sione aliqua subitanea, vel consuetu-
dine prava. Considerari etiam debet
qualitas personæ, loci, temporis, occa-
sionis, & reliquæ circumstantiæ Hunc
casum incurreret, qui coram multis
Beatam Virginem Meretricem voca-
ret, aut Apostolos, vel Prophetas, im-
postores, mendaces, magos vocaret.
Dicunt & aliqui talem blasphemiam,
hic fore reservatam, etiamsi solum
quis coram duobus hoc protulerit, si
illi pluribus manifestarint, ita ut sit
fama publica, Sed de hoc videtur mihi
posse dubium esse, quia cùm reserva-

tur publica blasphemia, videtur intelligi quæ ex modo, aut loco & tempore quo fit, multitudine alicui sive majori parti alicujus viciniae manifesta existit. Strictè enim accipi debet in pœnalibus vox hæc, *Publica* vel *Publicum*, pro eo quod ex se est manifestum, & publice fit. Nam blasphemia intra domesticos parietes coram duobus facta, ac postea per eorum relationem ventilata, non tam publica dicitur, quàm publicata, cum fuerit ex se privatim commissa.

20. *Est insignis contumelia Eucharistia illata, aut Sanctorum Reliquiis.* Contumelia dicitur, cum verbis aut signis æquipollentibus læditur & violatur coram persona aliqua, honoris aut reverentia illi debita. Insignis autem contumelia dicitur, quæ atrociter notabilis est, exterioribus etiam signis ostentata. Ad quod judicandum, multum attendenda est intentio contumeliam proferentis, aut inferentis, qualitas personæ, loci, temporis, occasionis, & cæteræ circumstantiæ.

tia. Unde fit, ut Catholicus bene affe-
 ctus Eucharistiæ & reliquiis, raro cen-
 seri debeat incurrere hunc casum. Hæ-
 reticus autem frequentissimè. Hinc
 Confessarius hæretici pœnitentis non
 debet esse contentus generali confes-
 sione, quod in hæresi aut errore tot an-
 nis aut mensibus perseverasse se fatea-
 tur; sed etiam interroget, an in Chri-
 stum, aut Virginem, aut Sanctos non
 fuerit gravibus contumeliis injuriosus
Item an in Sacramenta, aut imagines,
 aut reliquias graves & reales, aut ver-
 bales injurias non profuderit, tractan-
 do indignè, irridendo impiè, confrin-
 gendo, &c. *Item* de calumniis in Pon-
 tificem, in Episcopos, & Sacerdotes,
 &c. Hæc enim sunt eorum peccata or-
 dinaria.

Hunc tamen etiam casum incurre-
 re possunt Catholici, non ex intelle-
 ctus errore, sed ex impia passione. Sic
 milites quandoque nostri, nec sacris
 templis parcunt, nec sacris vasis, qui-
 bus Eucharistia, aut reliquiæ continen-
 tur; sed ea asportant, indignè reliquias
 & Eucharistiam tractantes.

21. Est abusus Eucharistia, aut reliquiarum, vel etiam S. Scriptura ad exercitium artium magicarum. Hic casus satis est apertus, nec apud magos aut sagas infrequens, quibus persuadet demon perniciosissimè, has res sacras valere ad hæc nefanda. Unde quosdam inducit ad comminuendam & pulverisandam Eucharistiam cum nefandis aliquibus verbis, ut serviat ad philtrea & pocula amatoria. Imò olim Sacerdotes quidem supra veste lugubri Missas mortuorum celebrabant pro viventibus, ut illi pro quibus sacrificium offerebant, citius morerentur, ut insinuat *cap. quicumque Sacerdotum* 26. q. 2. Similes hunc casum incurrerent: sed & degradationi obnoxii forent.

22. Casus comprehendit omnes casus occultos Sedi Apostolica reservatos, cum censuris ex illis provenientes. Fundatur hic casus in verbis Concilii Trid. Sess. 24. de reform. c. 6. quæ sic habent: *Liceat Episcopis in irregularitatibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus excepta ea qua oriuntur ex homici-*

homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum intentiosum) dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiã Apostolicæ Sedi reservatis, delinquentes quoscumque subditos, in Diocesi sua, per seipsum, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absolvere, Idem & in hæresis crimine, in eodem foro conscientie, eis tantum, & non eorum vicariis sit permissum.

Incurrunt ergo hunc casum illi qui incidunt in peccata Sedi Apostolicæ reservata, si sint occulta; ut ferè sunt Symonia, Ecclesiarum effractiones, & earundem spoliationes, falsificationes litterarum Apostolicarum, & similia; quia talia jurisdictioni Episcoporum, & deputatorum ad hoc specialiter per ipsos, permittuntur per Conc. Tri. supra.

APPENDIX.

De usurpantibus bona Ecclesiastica.

Inter casus reservatos etiam annumerari potest is; quem habet Synodus nostra Leodiensis tit. 4. c. 10. his verbis: Pastores singulis diebus Dominici excommunicatos denuntient eos qui

usurpant jurisdictionem Ecclesiasticam,
aut convertunt in proprios usus, decimas,
bona, census, aut jura Ecclesiarum, bene-
ficiarum, aut officiorum Ecclesiasticorum
piorumve locorum, & qui impediunt ne
ab iis, ad quos pertinent, percipiantur;
nec non eos qui impediunt visitationem
Ecclesiarum, piorumque locorum, & ci-
tationes, mandata, aut sententias Iudi-
cium Ecclesiasticorum executioni manda-
ri: prout omnes & singulos predictos ex-
communicamus, & excommunicatos de-
claramus. Quæ omnia conformia sunt
illis, quæ habet Trident. sess. 25. cap. 12.
& sess. 22. cap. 11. Ex quibus capitulis
hæc verba desumpta sunt. Vide Tex-
tum ibi. Conformia etiam sunt hæc
illis quæ habet Bulla Cænæ in excom-
municatione 17. quæ fertur contra u-
surpantes jurisdictionem aut fructus ad
personas Ecclesiasticas ratione Eccle-
siarum, Monasteriorum, & aliorum
beneficiarum Ecclesiasticorum perti-
nentes, vel eos quavis occasione vel
causâ sine Romani Pontificis, vel alio-
rum ad id legitimam facultatem ha-
ben-

benentium expressâ licentiâ sequestrantes. Idem Decretum pro bonis Eccles. habet *Namurcensis Synodus, tit. II. c. II.*

Quaestio verò quotidiana est inter Pastores, an vi hujus decreti excommunicationem incurrant, qui furantur decimas, aut alia bona Ecclesiastica clam surripiunt? Resp. negativè, quia talis Censura videtur lata contra eos, qui proventus Ecclesiasticos quasi ad se pertinerent, usurpant, & non tamquam bona aliena rapiunt. Insinuat hoc vox, *usurpare*; tunc enim dicitur aliquis usurpare proventus, quando veluti potestate dominandi, & quasi proprio jure utens illos occupat. Ita interpretantur *Cajet. Navar. Suarez.* & pleriq; recentiores Theologi, *Bullam Cana* explicantes. Atque etiam de illis agere *Trident. sess. 22. c. II.* Ex ejus verbis benè ponderatis invenietur. Cùm ergo hæc verba decreti synodalis ex illo capite sint desumpta, non aliud videntur intendere, quàm quod in *Trident.* est expressum. Unde nisi aliundè constet tales fures concurrere excommu-
nica-

nica-

nicationem, ex vi hujus decreti non
 liquet Antiquitus audio solitos fuisse
 aliquos Pastores, falsos decimatores
 & decimatrices diebus dominicis ex-
 communicare, sed ex vi hujus decreti
 non mihi constat. Sicut id quod ha-
 betur in Parochiali fol. 106. de Eucha-
 ristia Sacramento, non video quo
 fundamento pronuntietur, aut pro-
 nunciari curetur. Ibi enim in exhor-
 tatione Paschatis sic habet. *S'yly à icy
 aucuns qui soient interdits ou excommu-
 niez, tels que sont tous heretiques, symo-
 niacs. larrons, larronesses, usuriers,
 sorciers, concubinaires, concubines, for-
 nicateurs, adulteres publiques & nota-
 res, je leur enionēt de se retirer d'icy.* Ubi
 videtur insinuari omnes fures, fornicat-
 tores, concubinarios, adulteros, esse
 excommunicatos, de quorum tamen
 singulis non constat. Aut certè satis im-
 propriè hoc positum fuerit, si solum
 velit his verbis insinuari, talibus pec-
 catoribus interdicta esse Eucharistia,
 sive excommunicati sint, sive non, nisi
 satisfecerint per pœnitentiam, aut e-
 tiam

nam scandalum repararint, maxime si sint notorii, & ita ante id habentur quasi excommunicati, & quasi interdicti, hoc est, à Divinis arcendi.

2. *Quaestio esse potest: An haeredes usurpantium bona, redditus, proventus, aut decimas Ecclesiarum, cum sciant, vel scire debeant se detinere res praedictas usurpatas contra Ecclesiasticas personas comprehendantur excommunicatione supra dicta?* Resp. affirmative. Ratio est, quia ex eo quod semel fuerunt usurpatæ, transeunt cum eodem vitio ad quoscumque alios; parum autem refert esse primos, vel secundos usurpatores. Confirmatur ex *cap. indigni. 12. q. 2.* in quo æquiparantur usurpatores rerum Ecclesiasticarum, & detentores illarum ab aliis usurpatarum, & ex *Clem. 1. de Decim.* in qua excommunicantur non solum usurpatores decimarum, sed etiam qui detinent easdem usurpatas ab aliis, ut docent Doctores ibid.

INCENDIARIUS.

IN multis Diocæsisibus reservatur crimen istud. Unde in Namurcensi, & aliis,

aliis,

aliis, sic exprimitur: *Incendium voluntate deliberatâ procuratum.* Aliqui putant jure communi Episcopis esse reservatum; sed cum in nostra Diocesi illius non fiat mentio, non puto reservari. Tamen reperio in Parochiali nostro inter casus Papales, *crimen incendiarii postquam est denunciatus: quod habetur ex Capit. Tua nos, de sent. excommun.* Ubi decernitur, quod incendiarius postquam fuerit, per Episcopum excommunicatus, aut denunciatus, à solo Papa absolvitur; de jure tamen excommunicatus non est, & licet solcant Episcopi illum casum reservare, non tamen tenentur. Qui vero effringit, & simul spoliatur locum, incurrit excommunicationem, & cum fuerit denunciatus, non absolvitur nisi à Papa *Capitul. Conquestus, de sent. excom.* Cæterum, ubi hic casus incendii reservatur, non intelligitur de eo qui incendit auctoritate potentis indicere bellum. Nec qui ex negligentia etiam crassa, licet teneatur ad interesse. Atque qui man-

dat, consulit, auxiliatur ad incendendam domū, segetē, sylvam alterius, incurrit, quando sic exprimitur: *Inconditū voluntate deliberatā procuratum.*

QUÆSTIO POSTREMA.

Quid agendū, cum Confessarius habet pœnitentem cū casu reservato, in quo non potest absolvere? Resp. remittendum eum ad habentem auctoritatem, nisi forte occurrat necessitas implendi præcepti & communicandi, ut potest fieri in Paschate, si etiam simul contingat non posse prætermitti communionem sine scandalo aut infamia pœnitentis. Tunc enim posse absolvi tenet communior opinio, si superior adiri non possit: manet tamen obligatus ad se præsentandum superiori, sive alteri potestatem habenti, ut directe absolvatur; nam in directe tantum à reservatis fuit absolutus. Idem dicendum de excommunicatione reservata. In casu enim necessitatis, in quo vitari debet scandalum vel infamia, cum hoc sit juris cuiusdam naturalis, præponderat præceptis

ceptis ex humano jure sive constitutione Ecclesiastica vim habentibus: & censetur rationabilis causa, ut absolvi possit ab omnibus, à non reservatis quidem directe, à reservatis indirecte. Ita passim Theologi.

Quæres an etiã absolutus in articulo mortis à reservatis, teneatur iterũ petere absolutionem ab habente potestatem, quando periculum illud evasit? Resp. quantum ad casum reservatum non tenetur, quia directe & simpliciter tunc ab illo potest absolvi. Quantum ad excommunicationem, non debet absolvi nisi sub conditione, ut pareat mandato Superioris; maxime si excommunicatio sit ab homine: imo & tunc debet injuriam passo satisfacere, aut de satisfaciendo cautionem præstare, si ad alicujus instantiam, cui injuriam fecit, excommunicatus fuit. Vide Parochiale Leod., pag 88.